

Contents

Tohle není příjemné téma, ale skrývat se před ním nám nepomůže se cítit lépe. Z anglického originálu [What Do You Call the Feeling of a Dying Planet?](#)

Chci s vámi něco probrat. V klidu, úplně v klidu. Takový pocit. Jen takový pocit, řeklo by se. Jenže je jako dopad kladiva a mám za to, že dopadá na nás všechny. Takže... kdyby to tak bylo... v klidu.

Vlastně nevím, kde začít. Někdy s vámi čtenáři probírám velké a naléhavé záležitosti. Někdy se zlobím. Někdy se vám snažím něco ukázat. Tentokrát ale jde jen o ten pocit. Nemůžu se ho zbavit. Všude mě provází. Takový jakýsi smutek, ale podobný jsem nikdy předtím necítil.

Už pro ten nový pocit existují označení, ale myslím, že nejsou výstižná, takže se o tom pokusím mluvit tak, jak si myslím, že by to mělo být. **Je to pocit z umírající planety.** Pocit, že jsme poslední našeho druhu. Že se věci rozpadají. Že je to konec v měřítku, jaké Homo Sapiens za svých 300 000 krátkých let nikdy nepoznal. Pocit z vyhynutí.

Míváte taky takový pocit?

Jsou dny, kdy mě ten pocit nutí zařvat. Myslím, že v nepříliš vzdálené budoucnosti o něm budou vznikat knihy. Až o tom konečně budeme mít dovoleno mluvit. Až přestaneme předstírat, že marvelovky a instafluenceri jsou plnohodnotnou náhražkou lidské kultury. Chce se mi rvát nahlas tato slova.

Už nevím, jak v tomto světě žít.

Truchlím za planetu a mám za to, že vy nejspíš také

Tenhle pocit. Za sebe umím žít v mnoha světech. Když jste jako já a nikdy jste nikam nepatřili, do žádné země, města, kmene, vlastně ani rodiny – naučíte se žít v různých světech. A v těch světech vám to zlomí srdce nejrůznějšími způsoby. Jak se to tak lidem stává.

Truchlil jsem po domově. Zním ten pocit. Zažil jsem i pocit po jeho překonání: kde vlastně teď je můj domov? Myslím, že to byl první pocit, který jsem ve skutečnosti zažil. Mí požehnaní rodičové mě vyrvali ze šťastného dětství a odvěkli mě do [šílené brutality Ameriky](#), kde jsem jako „nadané dítě“ byl postaven proti všem ostatním dětem v jakémsi podivném boji o život. *Přežití nejschopnějších.* Přitom já se jako malý prostě jen chtěl vrátit domů. Byl jsem z toho všeho tak traumatizovaný, že od dvou do osmi let nemám žádné vzpomínky. Tam, kde by mělo být dětství, je jen prázdné místo, vyplněné truchlením po domově.

To se může stát každému. Nemusí vám mě být líto. Jen si povídáme. O takovém novém pocitu. O pocitu, který je smutkem nad všechny smutky, které jsem dosud poznal.

Co toužení po lásce? Zažili jste to a já taky. Kdo z nás se v pubertě nezamíloval? Já byl v pubertě prototypem pohodáře. Kouřili jsme trávu na střeše školy. Všichni to věděli, od učitelů přes ředitele až po rodiče, a smáli se tomu... protože to byl můj *úkol*. Byl jsem frajer. Byl jsem tak cool, že jsem se šklebil představě, že bych měl jít na maturitní ples, a udělal jsem něco nemyslitelného. Nechal jsem svou přítelkyni jít s někým jiným. Bože, to je hustý! Páni, Umair je... jo. Toužil jsem po lásce. Jako každý jiný

mladý člověk na světě. Možná ještě víc, proto ta roztěkanost, nepřístupnost, doslova *chladnokrevnost*.

Tyhle ty klasické bolesti. Známe je. Postupně v životě zjišťujeme, jak chutnají. Kovová příchut' stesku po domově. Pulzující vyprahlost toužení po lásce. A ony *bolí*. A to je teprve začátek. Pak ztratíte někoho, koho milujete. Smutek se naválí dovnitř jako oceán. Znamé bolesti. Žádný život neproběhne, aniž by je okusil. Kvůli nim jsme začali používat jazyk. Kvůli nim máme hudbu. *Ta intenzita*.

Od jedné duše ke druhé. Ze vší té bolesti.

Ale tohle? Tohle je *novinka*.

Netruchlím po domově. Netruchlím po lásce. Ani nemám důvod mít depresi, úzkost nebo se cítit jakkoli špatně – opravdu. Mám krásnou ženu, která je lékařka, žívím se psáním a mám [legračního malého pejska](#)...

Tak co se to děje? Se mnou? S vámi? S námi?

Dnes ráno jsme se vrátili do Evropy. Let byl hrozný. Nesnáším létání. Ale tentokrát to bylo jiné. Slunce zapadalo nad východním pobřežím Ameriky. Mraky měly v soumraku barvu tmavé mědi. A já na ně hleděl s takovou zvláštní, nezvyklou směsí emocí. Pocit viny. Zahanbení. Výčitky. Za co? *Proč?*

Také v tyto dny zažíváte takové chvíle? Dovolte mi, abych vám v krátkosti načrtnul další. Odpoledne před naším odletem si přišli vyzvednout Snowyho. Musel cestovat odděleně, chudák malý. Ale je statečný! Mnohem statečnější, než má pes velikosti balíčku mouky právo být. Rozloučili jsme se. Stoicky se na mě díval. Ví, jak to chodí,

taťko, uvidíme se na druhé straně, říkaly mi jeho velké kulaté oči.

Šel jsem do garáže, abych se ukryl před matkou a manželkou, a snad dvacet minut jsem brečel jako malé dítě.

Co to se mnou sakra je? S námi? Také v tyto dny zažíváte takové chvíle? Ale jasně. Nikdo není rád, když musí opustit svého psa. Ale tohle bylo jen na pár hodin. Co ten náhlý nával emocí? A přitom o psa ani tak úplně nešlo.

O co tedy šlo?

Během toho letu jsem četl neuvěřitelnou story. O „bankéři“ (ha ha) z HSBC, který... dovoďte mi ho citovat... řekl: „Koho zajímá, jestli bude Miami za sto let šest metrů pod vodou?“... během prezentace s názvem „[Proč investory nemusí trápit klimatická rizika](#)“. To je mimochodem jen jedna perlička z všeho, s čím přišel.

Nejdřív mě to *naštvalo*. Jaký hajzl musí člověk být, aby... však víte, kudy se ubíraly moje myšlenky, protože ty vaše tudy proudívají *taky*. Chlapi jako on chtějí prostě na vší té bolesti...

Vydělávat.

A pak skládačka konečně začala zapadat dohromady. Netruchlím po domově. Netruchlím po lásce.

Truchlím za planetu.

Úplně nový výraz. Někdy je to třeba. Truchlím za planetu, přátelé. A pokud se mě zeptáte, co to znamená – dík – rád vám to řeknu, protože si myslím, že *mnozí z vás se nejspíš*

cítí stejně.

Truchlení za planetu. Jak jen to vyjádřit slovy? Četli jste někdy [Bašóa](#)? Starého japonského potulného mistra haiku? Jedna z mých nejoblíbenějších básní je tato. Přesně tohle. „I v Kjótu – toužím po Kjótu.“

*Takže tak. Zaznamenali jste ten pocit, když jste to přečetli? Náhlé bodnutí? Přímo do srdce? Bašóova slova se táhnou staletími a i dnes se nás dotýkají. Jak geniální je, že *to všechno* dokáže vyjádřit pouhými šesti (přeloženými) slovy.*

I v Kjótu – toužím po Kjótu. Když se mě zeptáte, co znamená truchlit za planetu, nejdřív vám budu citovat Bašóa. Protože není poezie mnohem účinnější způsob sdělování emocí než prosté věty? Ale jestli pořád úplně nevíte, dovolte mi, ať to ještě zkusím.

Truchlím za planetu. Znamená to, že mám vztek. Na nás. Za to, co jsme udělali. Naše planeta umírá.

Můžeme za to. Ne, promiňte, nemám čas hrát si na hodného levičáka a řešit jemné nuance mezi tím, kdo jsme my a kdo jsou oni. My za to můžeme. My Homo sapiens. Vztek je to první, co cítím. A cítím vztek i na ty, kteří chtějí řešit rozdíly, jako by to věci nějak pomáhalo.

Jak vůbec označit vraždu planety? Jsme vrahové?

Druhá věc, kterou cítím, je... ohromeně nevěřící pocit. Je poznamenaný studem a obehnaný pocitem viny. Můžeme za to. Nikdo jiný toho není ani

vzdáleně schopn. Pokud víme, v celém vesmíru. Psi nezabíjejí planety. Ryby taky ne. Ani lvi. *My ano.* Jsme tvorové s největším množstvím násilí. Sartre a Camus, kteří psali v dozvucích světové války, si to uvědomili a také je to

ohromilo. Sartrovi se udělalo pověštně nevolno a Camus vyzval ke vzpouře lásky proti tomuto násilí v nás.

Tyto myšlenkové směry spolu s dalšími utvořily tzv. humanismus.

Byl to krátký, vznešený a krásný okamžik. A přesto jsme dnes tam, kde jsme.

Zabili jsme planetu.

Můžete se mi do toho vložit. Určitě znáte ten druh lidí, kteří by to udělali. Všichni mají nezajímavou práci a rádi o věcech debatují, protože pro ně je život jenom hra o moc. *Ale tohle není hra.* Jsme tu doopravdy. Můžete se hádat – pokud opravdu chcete být *tím chlápkem*, který se chce dohádát nad tím, co přesně znamená ‚zabít planetu‘, což ale znamená, kámo, že s tebou nikdo nikdy nebude chtít chodit – že „planeta ale ještě není mrtvá“ nebo že „planeta nemůže zemřít!“

Všechno to ale bude jen sémantika. Rozpoutali jsme vymírání v měřítku [nevídaném po miliony](#) let, nezadržitelně jsme změnili klima, a obojí je docela dobrou pracovní definicí *zabití planety*.

Pokud se chystáte být tím, kdo bude tvrdit, že „nějací živočichové přežijí!!! Takže jsi mimo!! Ha ha!!“ ...poslouchej, příteli, *rozhlédni se po ostatních.*

Tohle není akademická debata ani komentářová sekce. *Tohle je skutečný život.* Doslova jsme uvedli do pohybu zkázu života, jak ho známe, celé kvadriliony, nespočetné množství životů – jako byli třeba orli, kteří padali mrtví z vedra na indickém subkontinentu. Na těchto životech *záleží.* Existují. *Počítají se.*

Nebo nepočítají?

Třetí věc, kterou cítím, jsou hrozné výčitky svědomí.

Protože je pravdou, že [tohle všechno](#) nevadí

dostatečnému množství lidí na to, aby se na tom

něco změnilo. Průměrný člověk se mnohem víc zajímá

dejme tomu o vymyšlené komiksové superhrdiny – jako

bychom byli šestiletí kluci – než o smrt planety. Zajímají se

víc o Instafluencery, kteří se jim snaží prodat hydratační

krém nebo mýdlo, než o zvířata, která začínají umírat

vedrem. Průměrný člověk je takový ignorant, takový trapák,

takový onanistický (klidně si to vygooglujte) idiot... že v tuto

chvíli doslova nedokáže ani vidět, co má přímo před sebou.

Ale když [ptáci doslova padají z oblohy](#), mrtví, za letu, *možná je na čase pohlédnout vzhůru.*

Výčitky svědomí. Pronikají mnou jako dýka. Jak jsme mohli

selhat? V tomhle všem? Tohle všechno, všechno tohle?

Nedokázali jsme zcivilizovat průměrného člověka, aby se

zajímal víc o skutečné věci než o přízračné míhání na

obrazovkách? Nedokázali jsme zařídit, aby svět nebyl jen [o](#)

[penězích a o tom, který psychopat jich má nejvíc?](#)

Nedokázali jsme vybudovat planetu, na které by všechno

živé bylo považováno za hodno péče a pozornosti – namísto

toho, aby vše bylo doslova vyhlazováno pro potěchu této

děbelsky idiotské kombinace nenasytých psychotických

miliardářů a jejich algoritmicky ovládaných mas bez mozku?

Jak jsme to mohli nechat dojít až sem?

V tuto chvíli se tak obvykle podívám na Snowyho. Proč mě

to tak zasáhlo, když ten malý chlupáč na těch pár hodin

našeho letu zmizel? Myslím, že už to chápu. **Snowy je**

moje spojení se zemí. Od přírody jsem tak daleko, jak jen

to jde. Jsem městský floutek, najdete mě stát pod neonem a kouřit cigaretu ve čtyři ráno. Ale Snowy mě *připojuje*.

Nikdy jsem to nečekal. Oblíbit si *psa*? Já? No tak, kámo. No *tak*. Můj život byl o hudbě, umění a kultuře, rozkročený mezi jedním a druhým velkým městem. Na psa bych ani neměl čas. A pak přišel Snowy. Teď se spolu procházíme v parku.

Chodí blíž k zemi než já. Zná ji stejně důvěrně jako svou matku. Je od ní vzdálen asi pět centimetrů, zatímco já jsem tady nahoře, v kraji Homo sapiens, jsem jedna z těch takzvaných myslících opic, ztracený ve svých vlastních přeludech a fantaziích. Snowy? Vždycky mi to připomíná. Že má takový vztah, jaký já nikdy mít nebudu. A jaké to tam dole je. Tak blízko k půdě. Jak to voní, chutná, jaký je to pocit. Usmívá se na mě. Začínám *chápat*.

Možná, že kdysi dávno naši předkové také měli takový vztah k zemi. Možná, že i dnes jich ještě pár zůstalo. Já? Snažím se, však to znáte. Mám takové chvíle. Sedíte na úbočí hory, světlo má ten správný úhel a vy *to cítíte*. Jste součástí toho všeho.

Tato planeta je matkou vaší matky a otcem vašeho otce. Tato země je půdou, v níž se vaše kosti promění v prach. Bude vás držet blíž než jakákoli milenka. Tohle je to, kým jste. Jste dítě Země.

Jsi dítětem Země.

Jsi jedním z vrahů země.

Můj Bože. Kdo by to dokázal přijmout? Kdo tohle opravdu může chápat a nemít srdce praskající tou šílenou řeckou tragédií? Tímhle oidipovským koncem?

Zabili jsme to, co nás zrodilo.

Ted' už porozumíte, proč jsou šílenci tak šťastní, že planeta umírá. Miliardáři, technologičtí baroni, bankéři – proč všichni sotva dokážou zadržovat *radost*. Nám ostatním je to odporné a přijde nám to *podivné*. Kdo by mohl mít radost z takové hrůzy, z takového traumatu, z takového zatracení? Co to sakra je?

Ach, ale když pochopíte, že *někteří lidé touží zabít to, co je zrodilo* – a *proto* se tihle zlí parchanti tak radují ze smrti planety, protože to je základní trauma za všemi psychózami, pomstít se za své stvoření – pak to dává smysl. Ti chlapi opravdu jsou tak šílení. Opravdu jsou tak poškození. Chtějí zabít maminku a nic jim nedělá větší radost než vidět maminku trpět, protože maminka nebyla dost dokonalá na to, aby je nechala být malými miminky navždy.

V této situaci jsme.

Někteří z nás už byli šílení vztekem a nenávisť – a rychle se dostali k moci a bohatství. Zkuste mi tvrdit, že si opravdu myslíte, že týpek, který [hodně tweetuje](#) a vlastní automobilku, je duševně vyrovnaný. Uzavřeli jakýsi sebevražedný pakt s průměrným člověkem, který měl starost jen o to, aby vypadal dobře. Hele, koho zajímá, že je potřeba zničit les, když na čtrnáct vteřin nebudu mít pocit, že můj život stojí za hovno? Mně ne, LOL, ha-ha, narážka na komentátora, který vtíp, jenž vlastně není vtípem, nazve „hyperbolou“, což je ve skutečnosti *ten dotyčný*.

My ostatní? My přemýšliví? My rozumní?

Dohání nás to k šílenství.

Protože jsme dětmi země, přátelé. Synové a dcery prachu a větru. A žádné srdce nedokáže pojmout smrt takové věci. Rodič všech rodičů, předek předků, domov všech domovů. *Žádné srdce nedokáže pojmout tento zármutek.*

Takže jsme tam, kde jsme. Všichni se s tím potýkáme. Označí to novými názvy jako ‚ekodeprese‘ a podobně, už se to děje, a budou se to snažit léčit. Ale já si nemyslím, že je to něco, co by se mělo léčit.

Myslím, že je to něco, co bychom měli *cítit* a čeho bychom měli *být svědky*.

Budeme poslední generací, která kdy poznala živou planetu. Obyvatelnou. Plnou všech těch neuvěřitelných, krásných, zázračných druhů života. Zemi už dál čeká jen oheň, potopa, mor a zkáza. Neříkejte mi, že už teď nevidíte, jak to přichází.

Jsme poslední svého druhu.

A musíme dostát tomu, co by poslední jakéhokoli druhu měli udělat.

Musíme projevit lítost nad svým zločinem. Musíme projevit, že cítíme vinu za naši násilnost.

Každý z nás by měl nyní vzít pod svá křídla tolik životů, kolik jen bude moci. A pečovat o ně. Být jim svědkem. Poznávat je. Protože i oni budou jedněmi z posledních svého druhu.

Alespoň tohle jim dopřát.

Naši potomci nás budou vidět podobně, jako se historie dívá na fašisty. Jen nejspíš budeme vypadat hůř. Je mi líto, ale je

to pravda. Zamyslete se nad tím. *Vyměření*. Budou na nás vzpomínat jako na ty, kteří zabili planetu, která byla matkou a otcem nás všech. Kteří vyhladili všechny ty krásné a ušlechtilé životy.

Myslíte si, že vyhnání z rajske zahrady byl jen příběh? My ho teď prožíváme. Bohužel *nás* si historie bude pamatovat jako hada.

A tak nám zbývá ještě jedna věc, kterou můžeme udělat během našich dnů.

Vezměte si tento pocit. *Truchlení za planetu*. A něco s ním udělejte, abyste znovu srovnali morální misky vah. Protože co jinak? Jinak ti nejhorší z nás - psychopati, bankéři, miliardáři - vyhrají. To oni jsou to jediné, co si lidstvo zapamatuje, to jediné, co se o nás kdy dozví naše vnoučata, to jediné, co se počítá. *Vyhrávají*. A lidstvo padne bez boje, jako ta páchnoucí, hnisající ostudná troska, kterou v současnosti jsme.

Truchlím za planetu, přátelé. Víím, že tenhle smutek mě bude zasahovat po zbytek mých dní. Camus řekl: Jediná povinnost, kterou znám, je milovat. Já? Já říkám: je to jediná [povinnost, která mi zbývá](#).

Zabili jsme planetu. Takže mi řekněte: *Čím to můžeme splatit?*